

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
PGS.TS. NGUYỄN VĂN TÙNG (Chủ biên)

BÁC HỒ

và những bài học về đạo đức,
lối sống dành cho học sinh

Lớp 4

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

PGS.TS. NGUYỄN VĂN TÙNG (Chủ biên) - TS. NGUYỄN QUỐC LUÂN

BÁC HỒ

và những bài học về đạo đức,
lối sống dành cho học sinh

(Tái bản lần thứ bảy, có chỉnh lý)

Lớp

4

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

MỤC LỤC

Bài	Trang
Bài 1. Biết ơn thầy, cô giáo	4
Bài 2. Yêu thương giúp đỡ	7
Bài 3. Chăm chỉ học hành	10
Bài 4. Hãy luôn trung thực, thật thà	13
Bài 5. Bảo vệ tiền - tài sản của công	17
Bài 6. Lập kế hoạch làm việc cho bản thân	21
Bài 7. Vệ sinh cá nhân bảo vệ sức khỏe	24
Bài 8. Quý trọng đồng tiền, đồ dùng	28

LỜI NÓI ĐẦU

Ngày 15 tháng 5 năm 2016, Bộ Chính trị đã ra Chỉ thị 05-CT/TW về đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Một trong những nội dung chủ yếu cần thực hiện đã được nêu trong Chỉ thị, là biên soạn chương trình, giáo trình về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh để giảng dạy ở các cấp học, bậc học thuộc hệ thống giáo dục quốc dân. Bộ sách ***Bác Hồ và những bài học về đạo đức, lối sống dành cho học sinh*** được biên soạn và xuất bản hướng tới mục đích giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh các cấp học theo tinh thần của Chỉ thị nêu trên.

Bộ sách dựa trên ý tưởng giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh thông qua những câu chuyện đặc sắc từ cuộc đời hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Hệ thống chủ đề, chủ điểm của bộ sách ***Bác Hồ và những bài học về đạo đức, lối sống dành cho học sinh*** từ lớp 1 đến lớp 12 được xây dựng phù hợp với chương trình giáo dục phổ thông, có tác dụng hỗ trợ cho các nội dung dạy học về đạo đức, lối sống mà học sinh đang được học. Điểm đặc sắc, độc đáo là bộ sách này hướng đến mục tiêu giáo dục đạo đức, lối sống, phát triển năng lực và phẩm chất học sinh thông qua các hoạt động. Vì thế, trình tự hoạt động của học sinh qua mỗi bài là đi từ nhận thức về các giá trị đạo đức, lối sống đến thực hành và ứng dụng các giá trị đó. Bộ sách còn tích hợp luyện tập kĩ năng đọc hiểu, tạo lập văn bản, phát triển năng lực giao tiếp và năng lực thẩm mĩ cho học sinh.

Không chỉ là những bài học về đạo đức, lối sống chung chung, bộ sách còn gắn những bài học với những câu chuyện sinh động về cuộc đời hoạt động cách mạng của Bác Hồ, với cuộc sống, với công việc, sinh hoạt, vui chơi gần gũi, quen thuộc của mỗi em học sinh ở trường, ở nhà hàng ngày. Do đó, các bài học có sức cuốn hút học sinh, khiến các em tự nhiên mà thấm nhuần, tiến bộ.

Đây là bộ sách dành cho học sinh, đồng thời là tài liệu gợi ý về nội dung và phương pháp cho giáo viên để tổ chức các giờ dạy học. Tùy theo điều kiện của từng trường, từng vùng miền, tùy theo đối tượng học sinh, giáo viên tổ chức giờ học sao cho hợp lí, vừa sức, đạt hiệu quả giáo dục.

Thay mặt nhóm tác giả

Chủ biên

PGS.TS. Nguyễn Văn Tùng

BÀI 1

BIẾT ƠN THẦY, CÔ GIÁO

MỞ ĐẦU

"Tôn sư trọng đạo" là một truyền thống tốt đẹp, thể hiện mong ước học tập, vươn lên của nhân dân ta. Thông qua câu chuyện sau đây, các em thêm hiểu về tinh thần coi trọng việc học, đề cao những người làm nghề dạy học của Bác Hồ. Thông qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành vận dụng bài học về lòng biết ơn đối với thầy, cô giáo.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

NHỚ ƠN THẦY, CÔ, THEO GƯƠNG BÁC HỒ

"Trong phong trào toàn dân thi đua, chắc rằng ở trường cũng thi đua.

Thầy thi đua dạy, trò thi đua học. Thầy và trò thật thà đoàn kết và dùng cách dân chủ (thật thà tự phê bình và phê bình) để giúp nhau tiến bộ mạnh, tiến bộ mãi".

Thuở thiếu nhi, Bác Hồ là một học trò chăm ngoan. Trước ngày lên đường ra nước ngoài học hỏi tìm cách cứu nước, chàng thanh niên Nguyễn Tất Thành từng dạy học ở trường Dục Thanh tại Phan Thiết. Khi đã là một chiến sĩ dạn dày, một nhà lãnh đạo, Bác Hồ cũng thường bày tỏ lòng tôn kính và biết ơn của mình đối với các bậc thầy cách mạng, với những người

học rộng tài cao đã có nhiều công phu và đóng góp cho dân nước Việt ta và cho nhân loại.

Tháng 4 năm 1952, khi còn lãnh đạo cuộc kháng chiến chống Pháp xâm lược, Bác Hồ từng căn dặn: “Trong phong trào toàn dân thi đua, chắc rằng ở trường cũng thi đua. Thầy thi đua dạy, trò thi đua học. Thầy và trò thật thà đoàn kết và dùng cách dân chủ (thật thà tự phê bình và phê bình) để giúp nhau tiến bộ mạnh, tiến bộ mãi.” (Thư gửi giáo sư và sinh viên Trường Dự bị đại học ở Thanh Hoá).

Đây là với thầy giáo và sinh viên đã lớn tuổi, còn đối với thầy, cô giáo đang dạy bậc phổ thông, Bác Hồ cũng từng khẳng định rằng: “Người thầy giáo tốt – thầy giáo xứng đáng là thầy giáo – là người vẻ vang nhất. Dù tên tuổi không đăng lên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy giáo tốt là những anh hùng” (bài nói chuyện tại Trường Đại học Sư phạm Hà Nội ngày 21/10/1964).

Suy nghĩ của Bác Hồ về những người làm nghề dạy học được xuất phát từ trải nghiệm của chính Bác và cũng là từ sự tìm hiểu, đúc kết về sự phát triển nhân cách, tài năng của con người trong xã hội. Nhiều năm qua, lớp lớp thanh niên ta đã không ngừng học tập dưới sự rèn dạy của những thầy, cô giáo tận tụy với học sinh mà lớn lên về mọi mặt rồi đem sức lực cùng trí tuệ của mình cống hiến cho đất nước trên mọi lĩnh vực, để mong xứng đáng với ơn nghĩa thầy, cô cũng như cha mẹ của mình.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, NXB Chính trị Quốc gia, 2005)

1. Đối với những người làm nghề dạy học, Bác Hồ có những ý nghĩ và tình cảm như thế nào?

2. Bác Hồ đã nghĩ gì về vai trò của các thầy, cô giáo?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Thảo luận về ý kiến của Bác Hồ: Những người thầy giáo tốt, dù không được thưởng huân chương nhưng vẫn là những người anh hùng.

LUYỆN TẬP

1. Em hãy kể một vài việc làm của em hoặc của các bạn trong lớp thể hiện sự biết ơn các thầy, cô giáo.

.....

.....

.....

.....

2. Em hãy viết thư bày tỏ suy nghĩ, lòng biết ơn tới thầy, cô giáo của mình.

.....

.....

.....

.....

VẬN DỤNG

Các nhóm tổ chức biểu diễn những bài hát hoặc bài thơ chủ đề về thầy, cô giáo.

BÀI 2

YÊU THƯƠNG GIÚP ĐỠ

MỞ ĐẦU

Yêu thương, quan tâm giúp đỡ lẫn nhau là một điều vô cùng cần thiết làm cho cuộc sống của chúng ta trở nên tốt đẹp hơn. Câu chuyện sau đây giúp em cảm nhận được Bác Hồ luôn thể hiện tình yêu thương, sự quan tâm giúp đỡ mọi người xung quanh. Thông qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành vận dụng bài học về tình yêu thương, quan tâm giúp đỡ người khác trong cuộc sống, học tập.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

BÁC HỒ ĂN CƠM CÙNG CHIẾN SĨ

Ngày mới xa nhà lên chiến khu làm công việc cần vụ, bảo vệ, hay nấu ăn cho Bác Hồ và cả cơ quan, có chị có anh chưa quen nên lóng ngóng nhiều, Bác nhắc: “Chú cô nào đã ở đây trước, biết làm thì hướng dẫn cho anh em mới đến đi”. Hôm ấy có khách, Bác dặn cách sắp xếp bát to bát nhỏ, đĩa xào, đĩa luộc, đĩa có cá kho,... để vào mâm sao cho ngon mắt và tiện lấy. Cả bữa ăn anh em vui vẻ, nói cười hơi ồn ào, Bác cười: “Hôm nay bác cháu

ta ăn cả món tiếng to nữa đấy...”, biết ý Bác, mọi người nói ít và nhỏ đi. Ăn hết bát cơm, cần vụ đem cho Bác bát nữa, Bác đỡ lấy và nói: “Xin chú”, có người lấy thức ăn cho Bác, Bác nhỏ nhẹ: “Cảm ơn chú”. Tối đi ngủ, chú bảo vệ hỏi Bác: “Sao Bác nói xin và cảm ơn thế ạ?”, Bác trả lời: “Thì chú ấy giúp Bác thì Bác cảm ơn chứ sao!”.

Bác là thủ trưởng cấp cao, Bác lại cũng là người cha, người anh của mọi chiến sĩ thật tự nhiên từ lúc nào. Cả cơ quan vào nền nếp từ những bữa ăn như vậy.

(Nguyên An kể phỏng theo *Tấm lòng của Bác*, NXB Công an nhân dân, Hà Nội, 2005)

- 1.** Câu chuyện *Bác Hồ ăn cơm cùng chiến sĩ* gồm mấy đoạn nhỏ? Ý của mỗi đoạn ra sao?

.....

.....

.....

.....

- 2.** Những đồng chí mới được làm bảo vệ, làm cần vụ hoặc nấu ăn, chưa quen công việc, được Bác quan tâm như thế nào?

.....

.....

.....

.....

- 3.** Bác Hồ đã nói gì khi có người đem cơm và lấy thức ăn cho Bác?

.....

.....

.....

- 4.** Chi tiết nào trong câu chuyện nói lên tình yêu thương của Bác đối với những người chiến sĩ?

.....

.....

.....

.....

5. Bác Hồ là thủ trưởng cấp cao mà vẫn ăn cơm cùng các chiến sĩ, điều đó nói lên điều gì về Bác?

LUYỆN TẬP

1. Tình huống là ở lớp em có một bạn mới ở nơi khác chuyển đến. Bạn đó lại được cô giáo chỉ định ngồi cạnh em. Trong khi bạn còn bỡ ngỡ chưa quen, em sẽ giúp bạn những việc gì?

2. Trong bữa cơm gia đình, em có thể làm những việc gì để thể hiện sự quan tâm, yêu thương của mình đối với mọi người?

VẬN DỤNG

Hãy chia sẻ những điều mà em đã từng được thầy, cô, bạn bè yêu thương, quan tâm, giúp đỡ trong học tập.

BÀI 3

CHĂM CHỈ HỌC HÀNH

MỞ ĐẦU

"Học tập tốt" là một trong những điều Bác Hồ dạy thiếu niên, nhi đồng. Bác Hồ mong các thế hệ học sinh chăm chỉ học hành sau trưởng thành giúp nước nhà trở nên giàu mạnh, tươi đẹp "để sánh vai với các cường quốc năm châu". Thông qua câu chuyện, Bác Hồ khuyến khích những thanh thiếu niên thời kháng chiến chăm chỉ học tập. Bài học cũng giúp em hiểu được tầm quan trọng của việc chăm chỉ học tập và thực hành bài học về chăm chỉ học tập.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

CHÚNG MÌNH CỐ HỌC THÌ CŨNG GIỎ NHƯ ANH ẤY

Ngày còn kháng chiến gian lao, có nhiều thanh thiếu niên được gia đình gửi đi theo giúp việc cho Bác hoặc đi bộ đội. Những người này giàu lòng hăng hái song cũng chưa am hiểu gì nhiều, có anh còn chưa biết đọc, biết viết. Bác Hồ tranh thủ dạy học tập đọc, tập viết và kể chuyện gương tự học mà nên cho họ nghe.

Mấy tháng đầu nhiều anh cứ cầm sách lên ê a được dăm mười phút đã buồn ngủ, có anh tập viết mà nằm bò cả ra phần, nhiều người chồm lên bàn, tay cầm bút, miệng méo xệu mà viết chữ cứ loằng ngoằng, có chị không thể nào phân biệt được chữ l với chữ n, chữ bu với chữ bầm, chán nản và xấu hổ, chỉ muốn bỏ học. Biết thế, Bác hỏi:

- Cháu muốn về quê hay đi công tác nữa đây?
- Thưa Bác, cháu chỉ muốn đi theo Bác và các anh, các chú kháng chiến thôi!
- Nhưng cháu đến giờ vẫn đọc chưa thông, viết chưa thạo thì tham gia kháng chiến thế nào?
- Vâng ạ, Bác cho cháu học nữa ạ.

Thấy Bác làm việc suốt ngày với bao nhiêu người, tối lại đốt lửa, chong đèn, trùm chần mà đọc, viết, thương và cảm phục Bác vô cùng. Mọi người lại bảo nhau hể rảnh rồi một tí lại giờ sách báo ra tập đọc, tập chép, tập viết. Các anh các chị tiến bộ dần, nhiều người đã tự đọc được công văn và viết được thư về nhà, lại thảo được cả báo cáo công tác. Bác rất vui.

Có hôm nhận được thư của một cán bộ gửi về, trong đó có đoạn viết là nhờ được Bác dạy, nên đã làm được nhiều việc, được cấp trên khen ngợi, Bác đưa cho các chiến sĩ bảo vệ Bác cùng xem, và nói thêm: Người viết thư này nay là một cán bộ giỏi, rất được đoàn thể tín nhiệm. Anh em bảo nhau: Mình sẽ cố học để được như anh ấy.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*,
NXB Chính trị Quốc gia, 2005)

1. Tại sao Bác Hồ bận nhiều việc mà vẫn dành thì giờ dạy cho các chiến sĩ học? Việc làm ấy của Bác cho em thấy Bác Hồ là người như thế nào?

2. Quá trình học tập của các cán bộ, chiến sĩ ra sao? Tại sao họ lại tiến bộ được như thế?

3. Em thích nhất chi tiết, hình ảnh nào trong câu chuyện?

.....

.....

4. Thảo luận: Học đọc, học viết là để làm gì? Việc học là việc em cần làm khi em còn nhỏ hay là em sẽ làm mãi mãi? Vì sao?

.....

.....

LUYỆN TẬP

1. Theo em, nếu không cố gắng, chăm chỉ học tập sẽ dẫn đến hậu quả gì?

.....

.....

.....

2. Từ khi đi học lớp Một, em đã cố gắng học tốt chưa? Em muốn trở thành một người như thế nào? Em đã làm gì cho ước mơ đó?

.....

.....

.....

3. Kể lại một câu chuyện về việc các bạn giúp đỡ nhau tiến bộ trong học tập mà em biết.

.....

.....

.....

VẬN DỤNG

1. Thảo luận: Chia sẻ những “bí kíp” học tập để có kết quả tốt.

2. Em hãy kể một tấm gương tiêu biểu cho sự cố gắng vươn lên trong học tập.

.....

.....

.....

BÀI 4

HÃY LUÔN TRUNG THỰC, THẬT THÀ

MỞ ĐẦU

Thật thà, trung thực không chỉ giúp mỗi người tiến bộ mà còn làm cho quan hệ giữa người với người tốt đẹp hơn. Câu chuyện sau đây cho em hiểu Bác Hồ đã luôn coi trọng sự trung thực thật thà như thế nào. Qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành, vận dụng bài học trung thực, thật thà trong cuộc sống và học tập.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

CÓ TRUNG THỰC, THẬT THÀ THÌ MỚI VUI

Một vị chỉ huy chiến trường kể với Bác Hồ về một trận đánh, tuy ta hạ được đồn giặc nhưng cũng có nhiều thương vong. Bác hỏi:

- Chú có biết tại sao ra thế không?
- Dạ, thưa Bác, cháu và anh em đang tìm hiểu ạ.
- Thế khâu trinh sát thế nào?

Vị chỉ huy im lặng, thưa rằng để về hỏi lại cấp dưới. Mấy hôm sau lên báo cáo với Bác là trinh sát đã chưa trinh sát đầy đủ. Bác đã biết cả, nên chỉ dặn mà rất thấm thía: “Làm gì cũng phải tận tâm, tận lực, đi trinh sát mà qua loa, về báo cáo không đầy đủ, trung thực thì hậu quả thế đấy!”.

Thình thoảng Bác lại hẹn với mọi người đi về một nơi “xem xem bà con làm việc, ăn ở, suy nghĩ ra sao...”. Mọi người chuẩn bị, bố trí. Hôm ấy, đến một cánh đồng, xe dừng, Bác cời dép, xắn quần đi thẳng ra khu ruộng xa thấp thoáng người. Một cán bộ gọi ý:

Thưa Bác, ở gần đây bà con đang gặt ạ...

Biết đã có bộ đội đóng giả nông dân ở đấy, Bác bảo:

- Thì cứ để bà con và các chú làm gì ở nơi ấy thì cứ làm đi.

Những người bố trí ra cánh ấy vừa ngượng vừa sợ, vội chạy theo Bác. Đến nơi, bà con không biết người trò chuyện với mình là Bác Hồ (do Bác đã tự nguyện trang rất khéo) nên nói chuyện cười đùa rất tự nhiên. Bác hỏi:

- Bà con có vui thích những khi ra đồng không?
- Có vui nhưng chưa thích lắm ạ.
- Tại sao vậy?
- Trời nắng quá mà bụng lại đói rồi cụ ời!

Mọi người lại cười, Bác cũng cười vui.

Về đến nhà, Bác bảo: “Hôm nay Bác rất vui vì được biết thêm nhiều sự thật, ai cũng được nói thật, làm thật, được nghe lời trung thực thì mới tự nhiên vui, phải không?”.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ với chiến sĩ*,
NXB Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1994)

1. Bác Hồ đã căn dặn vị chỉ huy chiến trường điều gì?

.....

.....

.....

.....

2. Vì sao khi muốn nói chuyện với các bác nông dân, Bác lại lội ruộng ra tận khu ruộng xa?

.....

.....

.....

.....

3. Vì sao bà con nông dân lại cười đùa tự nhiên như vậy khi Bác đến thăm?

.....

.....

.....

.....

4. Lời nói và việc làm của Bác Hồ cho chúng ta hiểu về Bác như thế nào?

.....

.....

.....

.....

LUYỆN TẬP

1. Để làm việc và nói năng cho thật thà, trung thực thì dễ hay khó? Tại sao?

.....

.....

.....

.....

2. Sự thật thà, trung thực có ích lợi như thế nào?

.....

.....

.....

.....

3. Em hãy kể lại những việc làm thật thà, trung thực mà em đã thực hiện trong học tập và cuộc sống hằng ngày.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Theo em thế nào là người có tính thật thà, trung thực?

.....

.....

.....

.....

.....

VẬN DỤNG

Thảo luận:

- 1. Thật thà, trung thực là phẩm chất ta phải tu dưỡng, phấn đấu để có, hay đó là phẩm chất mà mỗi người đã sẵn có rồi?
- 2. Thật thà, trung thực có liên quan gì đến dũng cảm hay khiếm tốn không?

.....

.....

.....

.....

.....

BÀI 5

BẢO VỆ TIỀN - TÀI SẢN CỦA CÔNG

MỞ ĐẦU

Tiền của của công là từ tiền của của nhân dân đóng góp để xây dựng đất nước. Mỗi người không chỉ cần tiết kiệm tiền của cá nhân mình mà còn phải luôn có ý thức tiết kiệm tiền của của công. Câu chuyện sau đây giúp em hiểu Bác Hồ đã luôn có những hành động, việc làm thiết thực tiết kiệm tiền của của công. Qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành vận dụng bài học về việc tiết kiệm, bảo vệ tiền và tài sản của trường, của lớp, của tập thể.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

ĐỪNG THÌ THÔI

Ngày trước, lúc nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà mới thành lập, dân ta vừa thoát khỏi nạn đói năm 1945, ngân quỹ quốc gia chẳng đủ chi dùng mà giặc ngoại xâm lại đến, Bác Hồ đã kêu gọi toàn dân tiết kiệm, kêu gọi người giàu ủng hộ tiền của, thóc gạo cứu giúp người nghèo và chiến sĩ ngoài mặt trận... Bản thân Bác thì cũng tự bớt khẩu phần ăn, mỗi tuần Bác nhịn ăn một bữa cùng góp gạo nuôi quân.

Đất nước được hoà bình một nửa phía Bắc, đời sống mọi người đỡ khó khăn hơn, cơ quan đề nghị được sắm cho Bác áo quần, giày mũ mới, Bác dặn: “Khi đi công tác nước ngoài hay tiếp khách, Bác sẽ dùng trang phục xứng đáng, còn làm việc ở nhà, hãy để Bác dùng quần áo bình thường là được rồi”. Biết có người băn khoăn, Bác hỏi: “Chú ra phố hay về quê, có thấy ai cũng được mặc quần áo đẹp, ai cũng đã ăn đủ bữa chưa?”.

Không phải đi đâu Bác Hồ cũng dùng ô tô hay máy bay, là vì trong thâm tâm, Bác muốn tiết kiệm cho công quỹ. “Muốn xã hội giàu thì mỗi cá nhân, mỗi gia đình cho đến cả nước phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm”, ngày 18/1/1958, khi đến thăm Trường Đại học Nhân dân, Bác đã từng dặn như thế.

Trước đó ít lâu, Bác Hồ sang thăm và làm việc với nước Ba Lan anh em, 9 giờ sáng ngày 24/7/1957, lễ tiễn Bác và đoàn đại biểu nước ta rời thủ đô Vác-sa-va được diễn ra tại dinh của Chủ tịch nước. Bấy giờ trời đã nắng, gió chan hoà, nhưng trong căn phòng đón tiếp đại biểu rộng hàng trăm mét vuông, để có đến cả nghìn bóng điện đủ loại vẫn lộng lẫy ánh đèn. Vị Chủ tịch nước chủ nhà và Bác Hồ vui vẻ từ tầng trên đi xuống, Bác nói: “Đẹp quá”, mọi người trầm trồ theo. Một thoáng ưu tư, Bác nhẹ nhàng hỏi: “Vụ trường vụ Lễ tân có mặt ở đây không?”. Bộ trưởng Bộ Ngoại giao đi gần Bác: “Thưa Chủ tịch, đồng chí ấy đang ở sân bay. Tôi là Bộ trưởng Bộ Ngoại giao, xin chỉ thị của Chủ tịch”. Bác vừa đi vừa hỏi: “Có thể tắt bớt đèn điện được không?”. Có người đi nhanh đến ổ điện, một số bóng điện được tắt dần, căn phòng vẫn rực rỡ, lại thêm vẻ dịu dàng, gần gũi, Chủ tịch nước Ba Lan quay sang đối diện với Bác nghiêm trang nói: “Xin cảm ơn đồng chí Hồ Chí Minh bởi lời nhắc thực hành tiết kiệm mà lãnh tụ Lê-nin đã căn dặn chúng ta!”.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ sống mãi với chúng ta*, t.2, NXB Chính trị Quốc gia, 2005)

1. Khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà mới thành lập, Bác Hồ đã kêu gọi toàn dân tiết kiệm thông qua những việc gì?

.....

.....

.....

.....

2. Bác nói thế nào khi cơ quan đề nghị sắm cho Bác quần áo mới?

.....

.....

.....

.....

3. Khi dự lễ tại dinh Chủ tịch nước Ba Lan, Bác đã đề nghị điều gì?

.....

.....

.....

.....

4. Bài học các em rút ra từ câu chuyện là gì?

.....

.....

.....

.....

LUYỆN TẬP

1. Em hãy kể một vài việc làm của em và các bạn trong lớp thể hiện ý thức tiết kiệm tiền của nhà trường.

.....

.....

.....

.....

2. Em hãy kể một vài việc làm của em và các bạn trong lớp thể hiện ý thức bảo vệ tài sản của lớp, của trường.

.....

.....

.....

.....

3. Theo em, tiền và tài sản của công (của tập thể) là từ đâu ra?

.....

.....

.....

.....

4. Hãy kể những việc không nên làm để tiết kiệm tiền và tài sản của công.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VẬN DỤNG

Cùng xây dựng bản nội quy bảo vệ tiền và tài sản của nhà trường.

BÀI 6

LẬP KẾ HOẠCH LÀM VIỆC CHO BẢN THÂN

MỞ ĐẦU

Thời gian quý như vàng ngọc, vì thế đừng bao giờ lãng phí thời gian. Câu chuyện sau đây giúp em hiểu Bác Hồ không chỉ quý trọng thời gian của mình mà còn thời gian của mọi người nữa. Thông qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành vận dụng bài học sử dụng thời gian sao cho hiệu quả nhất.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

THỜI GIAN QUÝ BÁU LẮM

Chuyện kể rằng có lần đi dự họp, thấy có người đến chậm 10 phút, Bác nhắc: “Chú chậm 10 phút, 50 người phải chờ, thế là mất đến 500 phút rồi đấy!”. Một lần khác, Bác đã chuẩn bị đến một lớp bồi dưỡng cán bộ thì trời bỗng mưa to, sấm chớp nhè nhằng, có cán bộ đề nghị Bác đừng đi nữa. Nhưng Bác vẫn đội mưa mà đi,...

rồi Bác hiện ra trước con dốc dẫn vào nhà. Mọi người xuýt xoa và hoan hô, cũng có người ái ngại, thương Bác đã già mà chịu vất vả quá, Bác Hồ ôn tồn, vui vẻ nói: “Đã hẹn thì ai cũng phải đúng hẹn chứ, thà chỉ có Bác và vài người chịu ướt còn hơn để cả trăm người lo lắng, mất công chờ...”.

Sắp làm việc về vấn đề gì, với ai, ở đâu, Bác Hồ thường tìm hiểu trước những việc liên quan, chú ý đến các chi tiết nổi bật... Vì thế mà các buổi làm việc ấy đã trở nên gọn ghẽ hơn, có kết luận đúng mực và rõ ràng. Dầu rất bận rộn với nhiều công việc trong một ngày, một tuần, một tháng, Bác vẫn dành thời giờ đọc sách báo, nghe đài và lắng nghe báo cáo. Đã có người thốt lên: “Bác quên mình vì công việc, Bác chả có thì giờ cho riêng mình!”. Biết thế, Bác đã nói:

– Thời gian quý lắm, một đi không trở lại, Bác cháu ta phải sắp xếp để làm được nhiều việc trong quỹ thời gian có hạn thôi. Thế mà Bác vẫn có thì giờ cho riêng Bác là đọc thơ và làm thơ, thăm hỏi và tặng quà cho các cô chú làm việc tốt, cho các cháu học giỏi đấy chứ.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ - Con người và phong cách*, NXB Trẻ, 2005)

- 1.** Bác đã nhắc nhở và chỉ ra tác hại của một người đi họp chậm 10 phút như thế nào?

- 2.** Để không làm mất thời gian của người chờ đợi mình đến họp, Bác đã làm gì ngay cả khi trời mưa gió?

- 3.** Theo Bác, vì sao thời gian lại quý báu như thế?

4. Tìm và viết lại một câu nói của Bác hay một câu văn trong bài *Thời gian quý báu lắm* mà em thích.

LUYỆN TẬP

1. Em sử dụng thời gian của một ngày vào những việc gì?

2. Theo em, việc sử dụng thời gian của mình đã hợp lí chưa?

3. Nêu cách hiểu của em về việc có ích và việc mình thích làm.

VẬN DỤNG

Xây dựng một thời gian biểu cho bản thân trong đó có việc có ích cho học tập, việc có ích cho rèn luyện thân thể, việc có ích cho gia đình, theo mẫu;

Việc có ích	Thứ 2	Thứ 3	Thứ 4	Thứ 5	Thứ 6	Thứ 7	Chủ nhật
cho học tập							
cho rèn luyện thân thể							
gia đình							

BÀI 7

VỆ SINH CÁ NHÂN BẢO VỆ SỨC KHOẺ

MỞ ĐẦU

Muốn học tập tốt, làm việc tốt, cần có sức khỏe; muốn có sức khỏe thì điều đầu tiên phải giữ vệ sinh cá nhân. Câu chuyện sau đây thật cảm động bởi cảnh Bác Hồ đã tự mình chăm sóc, giữ vệ sinh cho các cháu nhỏ trong một xóm núi thời Bác ở chiến khu kháng chiến. Qua đó, bài học giúp em thực hành, vận dụng bài học về việc giữ gìn vệ sinh, bảo vệ sức khỏe của mình.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

BÁC HỒ THĂM XÓM NÚI

Hôm ấy, đã vào tiết cuối xuân, nắng ấm, Bác Hồ cùng các chiến sĩ bảo vệ đến thăm xóm ven núi. Mọi người chạy ra đón, xúm xít hỏi han. Thấy các em nhỏ chăm chú lắng nghe, có mấy em mặt mũi nhem nhuốc, quần áo lòng thòng rách rưới, Bác ngừng câu chuyện lại, bảo: “Bác cháu ta đi tắm đã nhé!”, rồi dẫn cả tốp trẻ đi tới con suối gần đó. Như chỉ chờ có thế, các em chạy theo, có em reo lên nhảy ùm xuống, có em lúc đầu còn rụt rè, có em róm bên bờ, rồi cũng xuống nước với bạn. Bác Hồ lại gần một em trai, lần lượt cởi áo rồi quần cho em và bảo các em khác cũng tự cởi quần áo ra, đoạn Bác té nước tắm và kì cọ cho em. Các chiến sĩ đi cùng Bác cũng làm như thế cho các em khác. Tiếng cười đùa, tiếng nước bị bơm vang động cả đoạn suối. Một số người lớn đi làm qua, dừng lại xem, có người lội xuống suối tắm cho con, cháu mình.

Tắm tấp xong, thấy một em bị chốc đầu, Bác lại lấy thuốc rịt cho em, em nhỏ xuýt xoa đau, Bác dỗ dành: “Cháu chịu khó một tí đi, rồi hết xót hết ngứa ngay thôi mà”. Quay lại với bà con, Bác ôn tồn dặn: “Các chú các cô chăm lo làm ra sản ra ngô để no bụng, cũng cần lo cho con cháu và bản thân mình luôn được sạch sẽ nữa thì mới có sức khoẻ nhé!”. Mọi người đều “Vâng ạ”.

Đã trưa, Bác Hồ vào thăm một gia đình. Cụ chủ nhà bồi hồi cầm tay Bác nhỏ nhẹ: “Ông vừa tắm tấp cho các cháu đấy à? Thật quý hoá quá! Già sống gần trăm tuổi nay rồi, ít gặp người yêu thương các cháu, tận tình với các cháu như ông lắm”. Người con trai bung bát cháo gà đến mời cụ, cụ đỡ lấy, rồi lại mời Bác ăn, kéo “từ sáng đến giờ ông đã đi nhiều, làm nhiều...”.

Khẽ nghiêng, cúi thấp xuống cho gần bà cụ, Bác Hồ nhẹ nhàng: “Thưa cụ, xin cụ cứ ăn bát cháo này cho thêm khoẻ để đến ngày cùng con cháu vui đón đất nước ta được độc lập tự do, bà con ta ai cũng được ăn no, mặc đẹp ạ”.

(Nguyên An kể phỏng theo *Bác Hồ với thiếu nhi và phụ nữ*,
NXB Hội Nhà văn, Hà Nội, 2002)

1. Khi Bác Hồ đến thăm xóm ven núi, vì sao Bác đã dẫn các em nhỏ ra suối tắm?

2. Khi các em nhỏ đã xuống suối tắm, Bác đã giúp một bé trai tắm như thế nào?

3. Việc làm của Bác khiến những người lớn đi ngang qua đã làm gì?

4. Nhận ra một bạn nhỏ bị chốc đầu, Bác đã làm gì?

5. Sau khi tắm xong cho các bạn nhỏ, Bác đã nói gì với bà con nơi xóm ven núi?

LUYỆN TẬP

1. Hằng ngày, em đã biết làm những việc gì để tự vệ sinh cá nhân?

2. Việc vệ sinh cá nhân sạch sẽ có tác dụng như thế nào đối với sức khỏe của mỗi người?

3. Em hãy tự xây dựng một thời gian biểu vệ sinh cá nhân cho bản thân mình trong một ngày

VẬN DỤNG

1. Cùng đóng hoạt cảnh Bác Hồ thăm xóm núi.

- **Phân vai**

- 1 bạn nam đóng vai Bác Hồ.
- 1 bạn nữ đóng vai bà cụ gần 100 tuổi.

Các bạn khác đóng vai các chiến sĩ và người con cùng một số người dân xóm núi.

- **Chuẩn bị sân khấu:** Là một góc lớp học

Chuẩn bị đạo cụ, trang phục của Bác Hồ và bà cụ: gậy của Bác, quần áo của Bác, bát đựng cháo, quần áo của người con và một số người dân xóm núi.

- **Ngôn ngữ và đối thoại:** Đọc kĩ đoạn cuối bài Bác Hồ thăm xóm núi để soạn lại lời đối thoại.

- **Trình tự diễn hoạt cảnh, với các cảnh chính là:**

- Mở đầu: Bác Hồ và các chiến sĩ vào nhà, chào hỏi.
- Tiếp theo: Bà cụ đứng dậy chào Bác.
- Bà cụ và Bác nói chuyện với nhau.
- Người con/ cháu bung cháo mời mẹ/ bà.
- Bà cụ đỡ lấy, mời Bác Hồ.
- Bác Hồ nghiêng xuống... nâng bát cháo mời bà cụ.
- Kết thúc: Mọi người hoan hô Bác, cùng mời bà cụ, và nói: “Chúc cụ sống lâu để cùng cháu con đón ngày nước ta được độc lập, tự do, ai cũng được ăn no, mặc đẹp ạ”.

BÀI 8

QUÝ TRỌNG ĐỒNG TIỀN, ĐỒ DÙNG

MỞ ĐẦU

Việc chi tiêu của mỗi người cho dù trong hoàn cảnh nào cũng không nên phung phí. Quý trọng đồng tiền tức là quý trọng công sức con người làm ra đồng tiền. Câu chuyện sau đây giúp em hiểu Bác Hồ đã luôn tiết kiệm, chuộng sự vừa phải, đủ dùng, tuyệt đối không lãng phí, nhất là trong hoàn cảnh đất nước còn nhiều khó khăn. Qua đó, bài học hướng dẫn em thực hành, vận dụng bài học về việc chi tiêu hợp lí trong cuộc sống và học tập.

TÌM HIỂU BÀI HỌC

Đọc câu chuyện và thực hiện yêu cầu bên dưới.

VIỆC CHI TIÊU CỦA BÁC HỒ

Tuổi thanh niên, có những ngày lạnh giá ở Pa-ri, để giữ ấm, Bác đã phải hơ nóng một viên gạch mà để dưới đệm cho ấm; và tuổi trung niên trong kháng chiến chống Pháp ở Việt Bắc, Bác dùng áo quần cũ mặc bên trong áo sơ mi với quần tây; khi đi công tác thì cũng cưỡi ngựa hoặc lội bộ như một ông già xóm núi. Đến những ngày cuối đời, biết không còn sống được bao lâu nữa, thì Bác dặn lại đồng chí, đồng bào là hãy tổ chức tang lễ cho mình vừa phải, tránh tốn kém và mất nhiều thì giờ...

Trước khi về nước lãnh đạo Đảng và toàn dân giải phóng Tổ quốc, Bác đã bôn ba qua nhiều nước Á, Âu... ở đâu Bác cũng được đánh giá là người lịch thiệp, tiêu biểu cho một nền văn hoá tương lai. Sự chi tiêu của Bác, ngẫm kĩ, ta sẽ thấy rằng đó là sự chi tiêu hợp lí trong từng hoàn cảnh cụ thể. Sự chi dùng ấy bao hàm lòng yêu thương quý trọng người lao động với những sản vật mà họ làm ra để ta chi dùng. Chi tiêu hợp lí, đó cũng là đạo đức, cũng là sự anh minh của nhân loại cần lao mà Bác Hồ là một người tiêu biểu như vậy.

Nhớ, nghĩ về cái ăn cái mặc, sự đi lại cho công việc và cả thiết bị văn phòng với đồ dùng mỗi ngày của Bác, ta dễ thấy rằng, Bác chuộng sự vừa phải, đủ dùng và thích hợp với từng hoàn cảnh mà thôi. Bác không nề để lãng phí khi biết rằng xung quanh mình đồng bào còn thiếu thốn, đồng chí còn khó khăn. Chuyện kể rằng năm 1957, Bác về Nghệ An thăm quê, đến bữa ăn, thấy có nhiều món ngon, Bác bảo: “Các chú cất bớt đi, ăn không hết để dờ rồi người khác ăn thừa hoặc vớt đi thì lãng phí lắm”.

Thương người, thương đời nên không lãng phí của đời, của người, đó là vẻ đẹp giản dị mà cao sang tự nhiên của Bác,... Việc chi tiêu của Bác chỉ là một ví dụ.

(Nguyên An kể phỏng theo *Một số lời dạy và mẫu chuyện về tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2007)

1. Những chi tiết nào trong câu chuyện thể hiện việc chi tiêu hợp lí của Bác Hồ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Vì sao Bác luôn chi tiêu hợp lí?

3. Vì sao Bác không lãng phí khi chi dùng cho cái ăn cái mặc, sự đi lại, đồ dùng mỗi ngày?

4. Thảo luận về ý nghĩa của câu chuyện.

LUYỆN TẬP

1. Liệt kê những việc em đã làm thể hiện việc chi dùng hợp lí về việc ăn, mặc, đi lại, đồ dùng học tập, đồ dùng cá nhân.

2. Theo em việc chi dùng hợp lí cho những việc trên có lợi ích gì?

VẬN ĐỘNG

1. Em hãy lập kế hoạch mua sắm quần áo, sách vở, đồ dùng học tập trước một năm học mới theo bảng sau:

Đồ dùng cần mua sắm	Số tiền
Sách vở	
Đồ dùng học tập	
Quần áo	
Tổng cộng số tiền	
Số tiền tiết kiệm đã có	
Số tiền cần xin bố mẹ để mua đồ cho năm học mới	

2. Chia sẻ và thảo luận với bạn về kế hoạch chi tiêu trên.

BÁC NỖ VÀ NHỮNG BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, LỜI SỐNG DÀNH CHO HỌC SINH LỚP 4

Mã số: T4G0213

In 30.000 bản, (QĐ: 02/2TK) khổ 19 x 26,5 cm.

Đơn vị in: Công ty TNHH Thương mại và Dịch vụ In ấn và Thiết kế - Số 48 ngõ 145 Phố Vĩnh Hưng,

P. Vĩnh Hưng, Q. Hoàng Mai, Hà Nội.

Cơ sở in: Lã 55-56 Lũy Khu dân cư Hương Mạc, đường 302, Phường Hương Mạc, Tp. Từ Sơn, Bắc Ninh.

Số ĐKXB: 385-2023/CXB/H/04-400/GD.

Số QĐXB: 742/GD - GD - HN ngày 11 tháng 04 năm 2023.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 04 năm 2023.

Mã số ISBN: 978-604-0-37157-7

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung:

Phó Tổng biên tập NGUYỄN VĂN TÙNG

Giám đốc Công ty cổ phần Đầu tư và Xuất bản giáo dục TRẦN MINH QUỐC

Biên tập lần đầu và tái bản: LÝ TUYẾT NHUNG

Trình bày bìa: CTCP ĐẦU TƯ VÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Minh hoạ: CTCP ĐẦU TƯ VÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Chế bản: CTCP ĐẦU TƯ VÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Bản quyền thuộc NXB Giáo dục Việt Nam và CTCP Đầu tư và Xuất bản giáo dục.

Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyển thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của NXB Giáo dục Việt Nam và CTCP Đầu tư và Xuất bản giáo dục.

BÁC HỒ VÀ NHỮNG BÀI HỌC VỀ ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG DÀNH CHO HỌC SINH LỚP 4

Mã số: T4G02I3

In 30.000 bản, (QĐ: 02/STK) khổ 19 x 26.5 cm.

Đơn vị in: Công ty TNHH Thương mại và Dịch vụ in Huyền Linh - Số 4B ngõ 145 Phố Vĩnh Hưng, P. Vĩnh Hưng, Q. Hoàng Mai, Hà Nội.

Cơ sở in: Lô 55-56 LN4 Khu dân cư Hương Mạc, đường 277 phường Hương Mạc, Tp. Từ Sơn, Bắc Ninh.

Số ĐKXB: 365-2023/CXBIPH/64-400/GD.

Số QĐXB: 742/QĐ - GD - HN ngày 11 tháng 04 năm 2023

In xong và nộp lưu chiểu tháng 04 năm 2023

Mã số ISBN: 978-604-0-37157-7

**ĐƠN VỊ TỔ CHỨC PHÁT HÀNH
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM**

CÔNG TY CỔ PHẦN ĐẦU TƯ VÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Địa chỉ: 187B Giảng Võ, Phường Cát Linh, Quận Đống Đa, TP. Hà Nội

Điện thoại: 024.35641188 – Fax: 024.35642435

Website bán hàng: gdshop.vn

ISBN 978-604-0-37157-7

Giá: 23.000đ